Αντιναυάρχου ε.α. Δρα Στυλιανού Πολίτη

Οι Νήσοι Ίμια

Εισαγωγικά

Περίπου δυο μίλια προς Ευραπηλιώτη της ανατολική άκρας της Ελληνικής νήσου Καλολίμνου, ευρίσκονται δυο μικρά νησιά επίσης Ελληνικά. Τα νησιά αυτά εντάσσονται στο νησιωτικό σύμπλεγμα των «Δωδεκανήσων» που Ελληνικά σημαίνει «δώδεκα νησιά» και έχει ονομασθεί έτσι επειδή τόσα είναι τα περισσότερο γνωστά νησιά του. Τα δύο αυτά νησιά είναι Ίμια ή Λιμνιά που οι Τούρκοι τα ονομάζουν "Kardak". Η έκταση τους είναι 25 και 14 στρέμματα και η μεταξύ τους απόσταση 1,5 δεκάτου του ναυτικού μιλίου. Οι νήσοι αυτοί ήταν και παραμένουν ακατοίκητοι και ο μόνος που τις επισκέπτεται είναι ένας Έλληνας αιγοβοσκός, ονόματι Αντώνης Βεζυρόπουλος από την Ελληνική νήσο Κάλυμνο, ο οποίος έχει εγκαταστήσει εκεί μικρό αριθμό ζώων ελευθέρας βοσκής. Ένα ναυτικό ατύχημα (προσάραξη πλοίου) έδωσε αφορμή στην Τουρκία για να προκαλέσει σοβαρό επεισόδιο. Με αυτό προσπάθησε να δημιουργήσει άλλο ένα πεδίο διαφορών στο Αιγαίο αμφισβητώντας την Ελληνική κυριαρχία όχι μόνο στις δύο αυτές νήσους αλλά και σε πολλά άλλα νησιά θέτοντας παράλληλα και ένα νέο ζήτημα σχετικό με την οριοθέτηση της χωρικής θάλασσας στο Αιγαίο.[1]

Προσδιορισμός των Ιμίων

Στη νέα Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας (United Nations Convention on the Law of the Sea), στο άρθρο 121 που έχει τίτλο "Καθεστώς των νήσων" υπάρχει στην πρώτη παράγραφο ο ορισμός του νησιού που είναι πιστή αντιγραφή του ορισμού που είχε δώσει και η Σύμβαση της Γενεύης του 1958 για την Χωρική Θάλασσα και τη Συνορεύουσα Ζώνη (Convention on the Territorial Sea and the Contiguous Zone). Σύμφωνα μ' αυτή "Νήσος είναι μια φυσικά διαμορφωμένη περιοχή ξηράς που περιβρέχεται από ύδατα και βρίσκεται πάνω από την επιφάνεια των υδάτων κατά τη μεγίστη πλημμυρίδα». Σε καμία Σύμβαση δεν υπάρχει ορισμός άλλων συχνά αναφερόμενων όρων όπως π.χ. νησίδα, βραχονησίδα, βράχος, μεγαλόνησος ή μικρόνησος. Σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο υπάρχουν μόνο νησιά και τίποτε άλλο. Ακόμα και οι «βράχοι», που αναφέρονται στην τρίτη παράγραφο του άρθρου 121 της νέας Σύμβασης, είναι νησιά αφού οι σχετική μ' αυτούς διάταξη βρίσκεται στο άρθρο που έχει τίτλο «Καθεστώς των νήσων» χωρίς να υπάρχει ξεχωριστός ορισμός γι΄ αυτούς. Γι' αυτό τον λόγο χρησιμοποιώντας την φράση «βράχος» δεν σημαίνει ότι δεχόμεθα ότι αυτός ο γεωλογικός σχηματισμός δεν είναι νησί αφού πληρεί τις προυποθέσεις της πρώτης παραγράφου του άρθρου 121 της νέας Σύμβασης. Ξεχωριστό ορισμό του βράχου δίνει ο Διεθνής Υδρογραφικός Οργανισμός. Ο ορισμός αυτός, που δεν είναι νομικός. Χρησιμοποιεί μόνο ένα ποιοτικό κριτήριο που έχει σχέση με το γεωλογικό

[1] Το επεισόδιο των Ιμίων έχει σοβαρές διαστάσεις που δεν είναι εύκολα κατανοητές με την πρώτη ματιά. Πολλοί χωρίς να γνωρίζουν τι ακριβώς σημαίνουν οι ενέργειες της Τουρκίας μίλησαν για «πόλεμο σημαιών» και για διαμάχες χωρίς λόγο e.g. Βρετανική Εφημερίδα "THE INDEPENDENT", φύλλο 30ης Ιανουαρίου 1996.

υλικό με το οποίο αποτελούνται οι βράχοι. Όσο αφορά δε τους όρους "isle" και "islet" ο ίδιος Οργανισμός τους αναφέρει σαν «νησιά» δίνοντας στην συνέχεια ορισμούς που δεν διακρίνονται για την σαφήνεια τους.[2]

Σύμφωνα με Τουρκική άποψη που υποστηρίχθηκε στην τρίτη Διάσκεψη για το δίκαιο της θάλασσας τα νησιά πρέπει να έχουν δικαιώματα στις θαλάσσιες περιοχές ανάλογα με το μέγεθος τους και τον πληθυσμό τους.[3] Μέσα από αυτή την πρόταση φαίνεται καθαρά ότι η Τουρκία ισχυρίζεται ότι όλα τα νησιά δεν έχουν χωρική θάλασσα ούτε και "marine spaces" και δηλώνει: "islands without economic life and situated outside of the territorial sea of a State shall have no marine space of their own.". Το ίδιο και για τους βράχους που τους εξομοιώνει με τους σκοπέλους (low-tide elevations). Μια πρόταση της Ρουμανίας της Τουρκίας και μερικών Αφρικανικών Κρατών[4] ήθελε να χωρίσει τα νησιά σε κατηγορίες κατά μεγέθη. Τα Αφρικανικά σύμμαχα της Τουρκίας Κράτη μάλιστα προσπάθησαν να ορίσουν τον «βράχο» σαν "a naturally formed rocky elevation of ground, surrounded by water, which is above water at high tide".[5] Οι προτάσεις αυτές δεν βρήκαν καμία απήχηση στην τρίτη Διάσκεψη για το δίκαιο της θάλασσας. Τα Μέλη της Διάσκεψης παρέμειναν αφοσιωμένα στον ορισμό του νησιού όπως αυτός διατυπώθηκε αρχικά στην Γενεύη το 1958 και ενσωματώθηκε στην Σύμβαση για την Χωρική Θάλασσα και τη Συνορεύουσα Ζώνη. Το ίδιο ίσχυσε και για τα δικαιώματα των νησιών στις θαλάσσιες ζώνες, έστω και αν υπήρξαν διαφορές στον ορισμό των ζωνών αυτών, με μια μικρή εξαίρεση για τα νησιά που είναι βράχοι για την οποία έχει γίνει ήδη λόγος. Το γεγονός αυτό δημιουργεί ένα ισχυρό a contrario επιχείρημα που μας πείθει ότι οι απόψεις της Τουρκίας της Ρουμανίας και μερικών Αφρικανικών Κρατών, δεν εκφράζουν την opinio juris του συνόλου των κρατών. Γενικά μπορούμε να πούμε ότι όλες οι απόπειρες για διάκριση των νησιών σε "Rocks", "Islets", Isles", και "Islands" δεν βρήκανε ποτέ καμία ανταπόκριση και γι' αυτό κάθε είδους διαχωρισμός δεν μπορεί να έχει εφαρμογή στο διεθνές δίκαιο.[6] Κατά συνέπεια κανένας δεν μπορεί να ισχυρισθεί εθιμική υπόσταση τέτοιων κανόνων. Αναγκαστικά λοιπόν θα πρέπει να υιοθετήσουμε την άποψη ότι το νομικό καθεστώς των νησιών και από πλευράς εθιμικού δικαίου ταυτίζεται με εκείνο της νέας Σύμβασης για το δίκαιο της θάλασσας. Αυτό έχει μεγάλη σημασία αφού οι Τουρκία δεν είναι μέρος σε καμία από τις σχετικές συμβάσεις και κατά συνέπεια ισχύουν γι' αυτή μόνο οι κανόνες με εθιμική υπόσταση.

Ο Α. Ν. 2344/40 «περί αιγιαλού και παραλίας»,[7] που δεν ισχύει σήμερα στο άρθρο 11 αναφέρεται σε παραχώρηση «νησίδων, υφάλων ή σκοπέλων και αβαθούς θαλάσσης»[8] χωρίς να δίνει κανένα ορισμό αυτών των γεωλογικών σχηματισμών. Ο

---

2 INTERNATIONAL HYDROGRAPHIC ORGANIZATION, Hydrographic Dictionary, σελ. 203 και 118.

3 A/CONF. 62/C.2/L.55. See MARSH J.E. 'Turkey and UNCLOS III; Reflection on the Aegean', FOREIGN POLICY INSTITUTE, The Aegean Issues: Problems and Prospects, Ankara, Dec. 1989, p. 230.

4 U.N. Doc. A/CONF.62/C.2/L.53, 1974.

5 U.N. Doc. A/CONF.62/WP.8/Revised Parts I, II and III, 1975. See DYKE J.V., "The Role of the Islands in Delimiting Maritime Zones the Boundary Between Turkey and Greece" FOREIGN POLICY INSTITUTE, The Aegean Issues: Problems and Prospects, Ankara, Dec. 1989, p. 249-8.

6 Cf. BOWETT D.W., The Legal Regime of Islands in International Law, σελ. 43-4.

7 Φ.Ε.Κ. 154^{A}/40 A

8 Ο όρος «νησίδα» εμφανίσθηκε και στην Συνθήκη της Λοζάννης χωρίς να δίδεται καμία επεξήγηση του όρου.

όρος «νησίδα» υπάρχει επίσης και στην Συνθήκη της Λωζάνης (e.g. άρθρο 6) καθώς και σε άλλα παλαιά κείμενα μαζί με τον όρο «βραχονησίδα» ή «βράχος». Σε όλα όμως αυτά τα κείμενα οι όροι αυτοί εμφανίζονται απόλυτα ισοδύναμοι με τον όρο «νήσο» αφού παράγουν ακριβώς τα ίδια αποτελέσματα.[9] Αυτή είναι και η άποψη του Hussein Pazarci του Τούρκου Διευθυντή του Τμήματος Διεθνούς δικαίου του πανεπιστημίου της Αγκύρας και Προϊσταμένου της Νομικής Υπηρεσίας του Τουρκικού Υπουργείου Εξωτερικών.[10] Η άποψη αυτή εκφράσθηκε για το καθεστώς αποστρατιοτικοποιήσεων. Παρ' όλα αυτά, μας προκαλεί εντύπωση επειδή απέχει πολύ από τις θέσεις της Τουρκίας όπως αυτές εκφράσθηκαν στην τρίτη Διάσκεψη για το δίκαιο της θάλασσας όπου ήθελε διαφοροποίηση των νησιωτικών σχηματισμών ανάλογα με την έκταση τους επειδή αυτό εξυπηρετούσε καλύτερα τα Τουρκικά συμφέροντα. Εντύπωση όμως μας προκαλεί και ο πρόσφατος Νόμος 2971/01[11] με τίτλο «Αιγιαλός, παραλία και άλλες διατάξεις» που αντικατέστησε τον παλαιότερο «περί αιγιαλού και παραλίας» ο οποίος περιέχει τους ίδιους όρους χωρίς και αυτός να περιέχει κάποιο ορισμό. Είναι εύκολα κατανοητό ότι η επανάληψη του αδόκιμου όρου «νησίδα» στον νέο Νόμο δεν μπορεί να σημαίνει ότι η Χώρα μας αποδέχεται κάποιο αντίστοιχο διαχωρισμό ή διαφοροποίηση του νομικού καθεστώτος. Ακόμα και αν είχε τέτοια πρόθεση, που ποτέ δεν είχε, αυτό θα την χαρακτήριζε ανακόλουθη με τον εαυτό της αφού σαν Κράτος Μέρος της νέας Σύμβασης είναι υποχρεωμένη να ακολουθεί πιστά όσα προβλέπονται σ΄ αυτή. Το πιθανότερο είναι ότι εκείνοι που επεξεργάσθηκαν τον νέο Νόμο αντέγραψαν τον όρο από τον παλαιότερο χωρίς να φροντίσουν, όπως θα όφειλαν, να εναρμονίσουν τον νέο Νόμο με το άρθρο 121 της νέας Σύμβασης, για να μην υπάρχει περίπτωση διατύπωσης κακόβουλων ισχυρισμών από κάποιους οι οποίοι με αυτό τον τρόπο ενδεχομένως θα προσπαθήσουν με επιστημονικά αβάσιμα επιχειρήματα να προκαλέσουν εντυπώσεις.

Μετά από τα παραπάνω καταλήγουμε ότι τα Ίμια είναι νησιά. Κατά συνέπεια κάθε άλλος ασαφής και αδόκιμος όρος, όπως «νησίδες «Ίμια» ή «βράχοι Ίμια» ή «βραχονησίδες Ίμια» αν και δεν να προκαλεί επιπτώσεις από πλευράς διεθνούς δικαίου δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται.

Η Ελληνική Κυριαρχία στις Νήσους Ίμια

Τα Δωδεκάνησα, στην γεωγραφική περιοχή των οποίων υπάγονται και τα Ίμια, ήταν Ελληνικά από αρχαιοτάτων χρόνων. Σε αυτά άνθισε ένας μεγάλος πολιτισμός. Εκεί στο κεντρικότερο νησί του συμπλέγματος συντάχθηκε για πρώτη φορά το Δίκαιο για τους ναυτικούς και γενικά για τις θαλάσσιες μεταφορές, ο γνωστός σε όλους «Ναυτικός Κώδιξ των Ροδίων» ή «Νόμος Ροδίων» ή «Ναυτικός Νόμος».[12] Η ακμή των Δωδεκανήσων συνεχίσθηκε μέχρι την υποδούλωση του μεσαιωνικού ελληνισμού στους Τούρκους. Τα Δωδεκάνησα υποτάχθηκαν στην Οθωμανική (Τουρκική)

---

[9] ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ Κ., Οι Νησίδες Ίμια στο Αιγαίο Πέλαγος: μια διαφορά που δημιουργήθηκε με τη βία, σελ. 22-8.

[10] Βλ. ΠΑΖΑΡΖΙ Χ. Το Καθεστώς Αποστρατικοποίησης των Νησιών του Ανατολικού Αιγαίου, Ελληνική μετάφραση: Αλεξανδρή Α., - ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ Κ., Το Νομικό Καθεστώς των Ελληνικών Νησιών του Αιγαίου – Απάντηση σε Τουρκική Μελέτη, σελ. 48-9.

[11] Φ.Ε.Κ. 285^{A}/01.

[12] ΣΙΜΨΑ Μ., Το Ναυτικό στην Ιστορία των Ελλήνων, τόμος 2, έκδοση Γ.Ε.Ν., Αθήνα, 1982, σελ. 167-195.

Αυτοκρατορία το 1522 μέχρι το τέλος του Ιταλοτουρκικού πολέμου το 1912 οπόταν πέρασαν στην κυριαρχία των Ιταλών. Η Τουρκία το 1923 με το άρθρο 15 της Συνθήκης Ειρήνης της Λοζάννης, αναγνώρισε την Ιταλική κυριαρχία στα νησιά Αστυπάλαια, Ρόδος, Χάλκη, Κάρπαθος, Τήλος, Νίσυρος, Κάλυμνος, Λέρος, Πάτμος, Λειψός, Σύμη, Κως, Καστελόριζο και στα μικρότερα νησιά που εξαρτώνται απ' αυτά. Το άρθρο 12 της ίδιας Συνθήκης προέβλεπε ότι στην Τουρκική κυριαρχία περιερχόντουσαν εκτός της Ίμβρου, της Τενέδου και των Λαγουσών και όλες οι νήσοι που βρίσκονται τρία μίλια από τις Μικρασιατικές ακτές. Με αυτό τον τρόπο και οι νήσοι Ίμια που απέχουν 3, 65 ναυτικά μίλια απ' αυτές βρέθηκαν υπό την Ιταλική κυριαρχία. Στην συνέχεια στις 28 Δεκεμβρίου 1932 υπογράφηκε μια συμφωνία στην Άγκυρα μεταξύ Τουρκίας και της Ιταλίας που κατείχε τότε τα Δωδεκάνησα. Εκεί καθορίσθηκαν τα θαλάσσια «σύνορα» (la ligne frontiere) της Δωδεκανήσου. Για τον καθορισμό αυτό χρησιμοποιήθηκαν διάφορα σημεία. Η ένωση αυτών των σημείων αναπαριστά στον χάρτη μια γραμμή που χονδρικά ισαπέχει από Δωδεκανησιακές και Μικρασιατικές ακτές. Πολλά απ' αυτά τα σημεία είναι το μέσον ευθειών γραμμών που σύρονται μεταξύ χαρακτηριστικών σημείων από την μία και από την άλλη πλευρά. Ένα απ' αυτά τα σημεία είναι και το μέσο της γραμμής που ενώνει την νήσο Kardak της Δωδεκανήσου με την νήσο Kato (σήμερα Cavus) που βρίσκεται κοντά στις Μικρασιατικές ακτές. Kardak όμως είναι το Τούρκικο όνομα των Ιμίων. Στο σημείο αυτό φαίνεται καθαρά ότι οι νήσοι Ίμια βρίσκονται αριστερά της γραμμής των «συνόρων» δηλαδή στο μέρος της Ιταλίας.

Στις 10 Φεβρουαρίου 1947, με την Συνθήκη των Παρισίων τα Δωδεκάνησα ξαναγύρισαν στην Ελλάδα. Μαζί με τα κύρια νησιά ξαναγύρισαν και τα μικρότερα που βρίσκονται δυτικά της γραμμής των «συνόρων». Των συνόρων που από Τουρκοϊταλικά μετεβλήθησαν σε ελληνοτουρκικά. Ανάμεσα σ' αυτά και οι νήσοι Ίμια. Παράλληλα τα Δωδεκάνησα αποστρατιοτικοποιήθηκαν.[13] Το θέμα όμως αυτό της αποστρατικοποίησης είναι γενικότερο, αφορά όλα τα νησιά του συμπλέγματος για αυτό και δεν εξετάζεται στην παρούσα μελέτη. Από την ενσωμάτωση της Δωδεκανήσου στην Ελλάδα μέχρι σήμερα το Ελληνικό Κράτος άσκησε κανονικά την κυριαρχία του σ' αυτά τα νησιά χωρίς κανένα πρόβλημα. Έλληνες πολίτες ψάρευαν στα χωρικά τους ύδατα χωρίς κανένα πρόβλημα και φρόντιζαν τα ζώα ελεύθερης βοσκής που είχαν εγκαταστήσει εκεί. Πλήθος χάρτες Ελληνικοί και ξένοι ακόμα και Τούρκικοι εμφανίζουν από τότε τις νήσους Ίμια στην Ιταλική πλευρά μέχρι το 1947 και στην Ελληνική πλευρά στη συνέχεια[14]. Πέρα απ' αυτά από το 1984 η Ελλάδα έχει αναλάβει πλήθος επιστημονικές μελέτες στην περιοχή των Ιμίων χωρίς να δεχθεί καμία αντίδραση από την Τουρκία. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα χαρακτήρισε την ευρύτερη περιοχή των νήσων αυτών σαν βιότοπο και την ένταξε στα πλαίσια του κοινοτικού προγράμματος προστασίας περιβάλλοντος CORINE. Η κυριαρχία της Ελλάδος στις νή-

---

13 Για το καθεστώς αποστρατικοποίησης βλ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ Κ., Το Νομικό Καθεστώς των Ελληνικών Νησιών του Αιγαίου – Απάντηση σε Τουρκική Μελέτη, σελ. 134 et seq.

14 Τέτοιοι είναι: α. Royal British Admiralty map no 1056, London, March 1995, β, United States map no. 54418 (prepared and published by Defense Mapping Agency, Washington D.C. Nov 1990, γ. Turkish Geographic Service map no. 18 Seri K613 (Baski 1 – Tuhum – 1969), δ. Official map attached to the 1953 Edition of the Turkish Ministry of Foreign Affairs on Navigation through the Straits, ε. Official ICAO air-navigation map published in Ankara at 1953, στ. Russian map no. 32208, first edition 24 8- 1974, new edition 12-2-1994, ζ. Italian Islands in the Aegean Sea, reproduced from map prepared by Instutio Geografico Militare 1928, Annual Report by the Chief Administratior on the British Military Administration of the Dodecanese Islands 1946, η. Deutsche Heereskarte Auuusgabe Nr. 2, Stand 29. 2. 44, Nur fur Diennstgebrauch. Sources: Edition of Hellenic Parliament, Athens 1996, Εφημερίδα ¨ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ¨, φύλλο 18 Φεβρουαρίου 2001 και 15 Ιουλίου 2001.

σους Ίμια αμφισβητήθηκε για πρώτη φορά από την Τουρκία με το επεισόδιο των Ιμίων το οποίο λίγο έλειψε να οδηγήσει σε πόλεμο τις δύο χώρες

Οι Νήσοι Ίμια και η χωρική τους θάλασσα σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο

Σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο τα Ίμια είναι νησιά. Κατά συνέπεια το καθεστώς τους μπορεί να εξετασθεί μόνο μόνο κάτω από αυτή την προϋπόθεση. Οι παλαιότερες Συμβάσεις όπως και η νέα Σύμβαση για το δίκαιο της θάλασσας, εξομοίωσαν πλήρως τα νησιά με την ηπειρωτική ξηρά σε σχέση με την μέτρηση των θαλάσσιων ζωνών και της υφαλοκρηπίδας. Σύμφωνα με το άρθρο 1 της Σύμβασης για την Υφαλοκρηπίδα (Convention on the Continental Shelf): "…. ο όρος 'υφαλοκρηπίς' χρησιμοποιείται ίνα δηλώσει: α. …. β. Τον βυθόν της θαλάσσης και το υπέδαφος των αντιστοίχων υποθαλασσίων περιοχών, αίτινες συνέχονται προς τας ακτάς των νήσων". Σύμφωνα πάλι με τη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 10 της Σύμβασης για την Χωρική Θάλασσα και την Συνορεύουσα Ζώνη (Convention on the Territorial Sea and the Contiguous Zone): «Η χωρική θάλασσα νήσου τινός (άρα και η συνορεύουσα ζώνη που αρχίζει μετά)[15], μετράται συμφώνως προς τας διατάξεις των παρόντων άρθρων». Δηλαδή σύμφωνα με τις διατάξεις που αφορούν τις ηπειρωτικές περιοχές.

Η νέα Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας στην δεύτερη παράγραφο του άρθρου 121 εξομοιώνει και εκείνη τα νησιά με τις ηπειρωτικές περιοχές, αναφερόμενη και στην αποκλειστική οικονομική ζώνη. Σύμφωνα μ' αυτό «… η χωρική θάλασσα, η συνορεύουσα ζώνη, η αποκλειστική οικονομική ζώνη και η υφαλοκρηπίδα μιας νήσου καθορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας σύμβασης που εφαρμόζονται στις άλλες ηπειρωτικές περιοχές». Εισάγει όμως έναν περιορισμό, μία εξαίρεση με την οποία «Οι βράχοι οι οποίοι δεν μπορούν να συντηρήσουν ανθρώπινη διαβίωση ή δική τους οικονομική ζωή, δεν θα έχουν αποκλειστική οικονομική ζώνη ή υφαλοκρηπίδα».

Η χωρική θάλασσα στο Αιγαίο είναι εύρους έξι ναυτικών μιλίων και για την Ελλάδα και για την Τουρκία. Θα μπορούσε όμως και για τις δύο χώρες να ήταν πολύ περισσότερο μέχρι και το διπλάσιο αφού το διεθνές δίκαιο επιτρέπει εύρος χωρικής θάλασσας μέχρι και τα δώδεκα ναυτικά μίλια. Συνορεύουσα ζώνη και αποκλειστική οικονομική ζώνη δεν έχει καθιερωθεί ούτε από το ένα ούτε από το άλλο κράτος. Στην περιοχή των 'Ιμίων υπάρχει μόνο χωρική θάλασσα αφού η απόσταση τους από τα άλλα Ελληνικά νησιά και από τις Μικρασιατικές ακτές της Τουρκίας δεν εξαντλούν το εύρος της χωρικής θάλασσας για να μπορεί να υπάρχει στη συνέχεια υφαλοκρηπίδα.[16] Είναι γνωστό ότι η υφαλοκρηπίδα αρχίζει μετά τα χωρικά ύδατα[17]. Το ίδιο θα ίσχυε και για τις υπόλοιπες θαλάσσιες ζώνες αν είχαν καθιερωθεί. Κατά συνέπεια κάθε αναφορά σε θέματα υφαλοκρηπίδας ή άλλων θαλασσίων ζωνών δεν έχει θέση στο υπό εξέταση θέμα. Αφού η Ελληνική χωρική θάλασσα των Ιμίων έρχεται σε επαφή με την

---

[15] Βλ. άρθρο 24 της Σύμβασης της Γενεύης του 1958 για την Χωρική Θάλασσα και την Συνορεύουσα Ζώνη.

[16] Η απόσταση των νήσων από την Ελληνική νήσο Καλόλιμνο είναι 1,9 ναυτικά μίλια, από την Ελληνική νήσο Κάλυμνο 5,3 ναυτικά μίλια, από τις Μικρασιατικές ακτές 3, 65 ναυτικά μίλια και από το Τουρκικό νησί Cavus (παλαιότερα formerly Kato) 2,3 ναυτικά μίλια.

[17] Βλ. άρθρο 76 παρ. 1 της νέας Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας. Παρόμοια διάταξη υπάρχει και στη Σύμβαση της Γενεύης του 1958 για την Υφαλοκρηπίδα στο άρθρο 1.

Τουρκική χωρική θάλασσα θα πρέπει να εξετάσουμε το θέμα τις οριοθέτησης της. Σε αυτές τις περιπτώσεις σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, τα όρια της χωρικής θάλασσας καθορίζονται με συμφωνίες μεταξύ των ενδιαφερόμενων κρατών και σε περίπτωση που δεν υπάρχει ή δεν έχει επιτευχθεί συμφωνία κανένα από τα κράτη δεν μπορεί να επεκτείνει την χωρική του θάλασσα πέρα από την «μέση γραμμή». Ο κανόνας αυτός ισχύει και σαν εθιμικός και κατά συνέπεια δεσμεύει όλα τα κράτη ανεξάρτητα από το αν είναι μέρη στις συμβάσεις όπου ευρίσκεται κωδικοποιημένος[18]. Η Τουρκία όμως με το άρθρο 2 του Νόμου της με αριθμό 2674, που τέθηκε σε ισχύ στις 20 Μαΐου 1982, θεωρεί ότι μόνο με συμφωνίες μπορεί να γίνει οριοθέτηση της χωρικής θάλασσας[19]. Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημάνουμε ότι και στην περίπτωση που η Τουρκία θα οριοθετούσε την χωρική θάλασσα με την μέση γραμμή πάλι πρόβλημα θα είχαμε αφού θα ήθελε να χρησιμοποιήσει φυσική γραμμή για την Ελλάδα ενώ για τον εαυτό της θα χρησιμοποιούσε τις ευθείες γραμμές βάσης που έχει σύρει αυθαίρετα κατά μήκος των νησιωτικών και ηπειρωτικών ακτών της. Το αποτέλεσμα αυτών των ενεργειών θα ήταν η δημιουργία στο Αιγαίο κάποιων περιοχών της θάλασσας που θα τις παρουσίαζε η Τουρκία σαν δική της χωρική θάλασσα ενώ είναι χωρική θάλασσα της Ελλάδος ή ακόμα και ανοικτή θάλασσα. Οι περιοχές αυτές είναι σχετικά μικρές σε έκταση. Αρκούν όμως για να δώσουν άλλη μια διάσταση στο πρόβλημα με την γειτονική μας χώρα.[20]

Στην περιοχή της Δωδεκανήσου, όπου ευρίσκονται και τα Ίμια, νομικά δεν υπάρχει απολύτως κανένα πρόβλημα. Ισχύει το Πρωτόκολλο του 1932 για τον καθορισμό θαλασσίων συνόρων "frontiere" μεταξύ της τότε Ιταλικής κυριαρχίας και της Τουρκικής. Όπως έχουμε αναφέρει ήδη, στην συμφωνία αυτή αναφέρονται στίγματα που ορίζουν μια τεθλασμένη γραμμή μεταξύ Δωδεκάνησου και της Μικράς Ασίας. Όπως επίσης έχει ήδη αναφερθεί, στο Τουρκοϊταλικό Πρωτόκολλο αναφέρεται και η νήσος 'Kardak', η μία από τις Ίμια, μαζί με την νήσο "Kato" της Μικράς Ασίας για να προσδιορίσουν το μέσο της γραμμής που τις ενώνει το τριακοστό σημείο της οριακής γραμμής μεταξύ Τουρκικής και της τότε Ιταλικής επικράτειας. Η νήσοι Ίμια ήταν από την δυτική πλευρά της οριογραμμής άρα στην επικράτεια της Ιταλίας τότε και στης Ελλάδας σήμερα. Με την εκχώρηση της Δωδεκανήσου στην Ελλάδα, σύμφωνα με το άρθρο 14 της Συνθήκης των Παρισίων του 1947, η Χώρα μας παρέλαβε την περιοχή όπως αυτή ήταν οριοθετημένη απ' αυτές τις συμφωνίες. Κατά συνέπεια τα Ιταλοτουρκικά όρια μεταβλήθηκαν σε Ελληνοτουρκικά. Το ίδιο και οι αντίστοιχες χωρικές θάλασσες που οριοθετήθηκαν από αυτή την γραμμή. Αυτή είναι μια χαρακτηριστική περίπτωση διαδοχής κράτους. Δηλαδή μια πραγματική κατάσταση που

---

18 ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Γ., Η Αιγιαλίτιδα Ζώνη της Ελλάδος, Αθήνα 1988, σελ. 97 έως 135.

19 Σύμφωνα με αυτό το άρθρο: Τα χωρικά ύδατα μεταξύ της Τουρκίας και κρατών που έχουν ακτές συνεχόμενες με αυτή ή κείμενες απέναντι αλλήλων οριοθετούνται με συμφωνίες. Οι συμφωνίες αυτές συνάπτονται αφού ληφθούν υπόψη οι ιδιομορφίες και οι καταστάσεις της περιοχής κατά τρόπο σύμφωνο με την αρχή της επιείκειας.

20 Cf. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, op. cit., supra, υπος. 18, σελ. 118-9.

δημιουργήθηκε με την υποκατάσταση της Ιταλίας από την Ελλάδα στην δεδομένη περιοχή[21]. Τα σύνορα αυτά δεν θα μπορούσαν να τεθούν κάτω από οποιαδήποτε συζήτηση ακόμα και στην περίπτωση που θα προέκυπτε θεμελιώδης αλλαγή των περιστάσεων. Η Σύμβαση της Βιέννης της 23ης Μαΐου 1969 που κωδικοποίησε τους εθιμικούς κανόνες για το δίκαιο των συνθηκών και αναφέρεται σε τέτοιες περιπτώσεις, ρητά αποκλείει την περίπτωση λήξης συνθήκης η την δυνατότητα αποχώρησης μέρους της «οσάκις η συνθήκη καθορίζει μεθοριακήν γραμμήν»[22].

Οι Θέσεις της Τουρκίας

Οι Τούρκοι αποκαλούν τα Ίμια βράχους. Γι' αυτό, κατ' αυτούς, δεν έχουν δική τους χωρική θάλασσα. Το ίδιο ισχυρίζονται και για κάθε άλλο νησί που αυτοί θεωρούν «βράχο». Αυτός είναι και ο λόγος που συχνά παραβιάζεται από την Τουρκική Αεροπορία ο εθνικός εναέριος χώρος της Ελλάδας στην περιοχή της νήσου Καλόγεροι.[23] Το γεγονός ότι οι Τούρκοι θεωρούν ότι τα 'Ιμια δεν είναι νησιά τους οδηγεί στο «συμπέρασμα» ότι το καθεστώς που ρυθμίζεται από τα διεθνή κείμενα[24] αφορούν μόνο στις νήσους που κατονομάζουν. Γι' αυτό το λόγο το καθεστώς των «βράχων» σαν τα Ίμια είναι αδιευκρίνιστο. Οι περιοχές αυτών των νήσων αποτελούν για τους Τούρκους τις «γκρίζες ζώνες» του Αιγαίου. Οι παραπάνω απόψεις είναι τουλάχιστον αφελείς. Παρ' όλα αυτά, ακόμα και αν μπορούσαμε να θεωρήσουμε ότι έχουν μια μικρή δόση σοβαρότητας, πάλι δεν θα μπορούσαν να επηρεάσουν τα Ίμια τα οποία ευρίσκονται δυτικά της οριογραμμής της Ιταλοτουρκικής συμφωνίας του 1932 που προαναφέραμε. Δυστυχώς όμως οι Τούρκοι ενώ παλαιότερα όχι μόνο δεν είχαν δείξει να αμφισβητούν την ισχύ αυτής της συμφωνίας αλλά την είχαν επιβεβαιώσει, πρόσφατα, την αρνήθηκαν επικαλούμενοι σαθρά επιχειρήματα Οι γείτονες μας το 1996 σε διακοίνωση τους υποστήριξαν ότι η συμφωνία της 28ης Δεκεμβρίου 1932 δεν ισχύει διότι δεν ολοκληρώθηκε η διαδικασία έγκρισης της επειδή δεν πρωτοκολλήθηκε στην Γραμματεία της Κοινωνίας των Εθνών. Η Συμφωνία όμως αυτή δεν περιέχει καμία διάταξη που να θέτει προϋποθέσεις για τη θέση της σε ισχύ. Αυτό οφείλεται στον τε-

---

21 Για τη διαδοχή κρατών βλ. Χ. ΡΟΖΑΚΗ, στο ΙΩΑΝΝΟΥ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ - ΡΟΖΑΚΗ – ΦΑΤΟΥΡΟΥ, Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο: (Θεωρία των Πηγών), σελ. 311 έως 317.

22 Βλ. άρθρο 62 – 2(α) της Σύμβασης της Βιέννης περί του Δικαίου των συνθηκών, Ν.Δ. 402 της 30 – 4 / 23 -5 – 74, Φ.Ε.Κ. 141 Α/74

23 Η βραχώδης αυτή νήσος είναι πολύ μικρής έκτασης και ευρίσκεται περίπου στη μέση του Αιγαίου.

χνικό χαρακτήρα της. Η συμφωνία αυτή ήταν απλά ένα κείμενο με το οποίο καθοριζόντουσαν τα θαλάσσια «σύνορα» στην περιοχή της Δωδεκανήσου. Πέρα απ' αυτό δεν πρέπει να μας διαφεύγει ότι η συμφωνία αυτή είναι συμπληρωματική μιας άλλης συμφωνίας της 4ης Ιανουαρίου 1932 για την περιοχή της νήσου Μεγίστης (Καστελόριζου). Αξίζει μάλιστα να σημειωθεί ότι η ισχύ αυτής της Συμφωνίας υπογραμμίσθηκε και επιβεβαιώθηκε με ιδιαίτερη έμφαση σε επίσημες επιστολές που αντάλλαξαν ο τότε Τούρκος Υπουργός των Εξωτερικών και ο τότε Πρέσβης της Ιταλίας στην Άγκυρα[25].

Όσο αφορά το δεύτερο μέρος της αμφισβήτησης, δηλαδή για το ότι για να ισχύσει θα έπρεπε να πρωτοκολληθεί στη Κοινωνία των Εθνών, οι Τούρκοι πάλι άδικο έχουν. Η Συμφωνία αυτή λόγω της τεχνικής φύσης της και του σκοπού της δεν ήταν απαραίτητο να πρωτοκολληθεί. Αυτό προέβλεπε για τέτοιου είδους συμφωνίες μια Απόφαση της 1ης Επιτροπής της συνέλευσης της Κοινωνίας των Εθνών με ημερομηνία 5 Σεπτεμβρίου 1921[26].

Μετά το επεισόδιο των Ίμίων τα πράγματα χειροτέρευσαν. Οι Τούρκοι έγιναν προκλητικότεροι. Δεν είναι λίγες οι φορές που έφθασαν σε ακρότατες θέσεις ισχυριζόμενοι ότι οι νήσοι Ίμια είναι «αναμφισβήτητα Τουρκικές». Μια τέτοια δήλωση έκανε και η Τούρκος Πρωθυπουργός Tansu Ciller.[27] Στη συνέχεια η Πρωθυπουργός της Τουρκίας δήλωσε ότι χίλια νησιά του Αιγαίου είναι Τούρκικα. Μετά ανέβασε τον αριθμό αυτών των νησιών σε τρεις χιλιάδες και απείλησε με πόλεμο την Ελλάδα. Κάθε αμφισβήτηση θα είναι casus belli. Δυστυχώς η εξωτερική πολιτική της Τουρκίας

---

24 Άρθρα 12, 15 και 16 της συνθήκης Ειρήνης της Λωζάννης και άρθρο 14 συνθήκης Παρισίων 1947.

25 Οι επιστολές αυτές είχαν ημερομηνίες 3 Ιανουαρίου 1933 και 27 Ιουνίου 1933 αντίστοιχα. Βλ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ Κ., Οι Νησίδες Ίμια στο Αιγαίο Πέλαγος: μια διαφορά που δημιουργήθηκε με τη βία, σελ. 31 και32. Επίσης σύμφωνα με τα βρετανικά αρχεία διαψεύδεται άλλη μια φορά η Τουρκία αφού υπάρχουν έγγραφα στα οποία φαίνεται ότι το 1953 είχε γίνει αποδεκτή απ' αυτή η διαχωριστική γραμμή μεταξύ Δωδεκανήσου και Μικράς Ασίας. Βλ. ΣΒΟΛΟΠΟΥΛΟΥ Κ., ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Ε., «Τα Βρετανικά Αρχεία Διαψεύδουν την Άγκυρα», εφημερίδα Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, Κυριακή 18 Φεβρουαρίου 2001. Σύμφωνα με τον Τουρκικό Τύπο βρέθηκε από τους Ιταλούς μετά από το επεισόδιο των Ιμίων μια επιστολή από αυτές που αποδεικνύουν το γεγονός ότι η Τουρκία είχε αναγνωρίσει την ισχύ του Πρωτοκόλλου. Η επιστολή αυτή είναι του τότε Τούρκου Υπουργού Εξωτερικών Τεβίκ Ρουστού Αρά. Οι Ιταλοί παρέδωσαν την επιστολή αυτή στον τούρκο Πρέσβη στην Ρώμη Ουνάλ Ουνσάλ ο οποίος το διαβίβασε στην Άγκυρα προκαλώντας αναστάτωση κατά τα αναφερόμενα του Τούρκου δημοσιογράφου Γκιουνέρι Τζιβάογλου στην Τουρκική εφημερίδα «Μιλλιέτ» στα τέλη του Μαρτίου 1996.

26 Η Απόφαση αυτή προέβλεπε ότι «Οι πράξεις καθαρά τεχνικού ή διοικητικού χαρακτήρα οι οποίες δεν αφορούν σχέσεις διεθνούς πολιτικής καθώς και όσες δεν είναι παρά κανονισμοί τεχνικής φύσης που χωρίς να επιφέρουν καμία τροποποίηση εξειδικεύουν μια πράξη η οποία έχει ήδη πρωτοκολληθεί ή έχουν σαν σκοπό να εξασφαλίσουν την εκτέλεση μιας τέτοιας πράξης δεν είναι απαραίτητο να πρωτοκολλούνται». Ibid., σελ. 34 έως 36.

27 Εφημερίδα ¨ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ¨, φύλλο 31ης Ιανουαρίου 1996.

βασίζεται σε απειλές πολέμου.[28] Με τον ίδιο τρόπο αντιδρά και για την εφαρμογή στο Αιγαίο του εθιμικού κανόνα για χωρική θάλασσα δώδεκα μιλίων.

Το επεισόδιο των Ιμίων

Μια μέρα μετά τα Χριστούγεννα του 1995 προσάραξε σε μια από τις δύο Ίμια ένα Τουρκικό φορτηγό πλοίο το "Figen Akat". Ο πλοίαρχος του πλοίου δεν δέχθηκε να βοηθηθεί στη διαδικασία αποκόλλησης του από Ελληνικό ρυμουλκό γιατί νόμιζε ότι βρίσκεται στην Τουρκική χωρική θάλασσα. Τελικά το Ελληνικό Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας συνεννοήθηκε με την πλοιοκτήτρια εταιρία και απέστειλε Ελληνικό ρυμουλκό της εταιρίας "MATSAS STAR" το οποίο δυο μέρες μετά, στις 28 Δεκεμβρίου, αποκόλλησε το πλοίο και στην συνέχεια το ρυμούλκησε μέχρι τον λιμένα Gulluk της Τουρκίας. Το επεισόδιο θεωρήθηκε λήξαν. Δυστυχώς όμως τα πράγματα δεν ήταν έτσι. Στις 29 Δεκεμβρίου του 1995 η Άγκυρα απέστειλε ρηματική διακοίνωση προς τον πρέσβη μας στην Τουρκία ισχυριζόμενη ότι οι νήσοι Ίμια ανήκουν στην Τουρκία και μάλιστα ότι είναι καταγεγραμμένοι στο κτηματολόγιο της στην επαρχία Mugla. Η Ελληνική Κυβέρνηση, όπως ήταν φυσικό απέρριψε τον Τουρκικό ισχυρισμό κάνοντας χρήση τις διατάξεις από τις σχετικές διεθνείς συμφωνίες. Η απόρριψη αυτή από μέρους της Κυβέρνησης έγινε στις 10 Ιανουαρίου 1996 με την Ρηματική Διακοίνωση όπου υπογραμμιζόταν η ελληνική κυριαρχία στις νήσους Ίμια βάσει των συνθηκών και συμφωνιών του 1947, του 1932 και 1923. Για δεύτερη φορά το επεισόδιο θεωρήθηκε λήξαν. Δυστυχώς όμως είχαμε συνέχεια. Ο Δήμαρχος Καλύμνου με δική του πρωτοβουλία στις 25 Ιανουαρίου του ίδιου έτους ύψωσε την Ελληνική σημαία σε μια από τα δύο αυτά νησιά, για έρθουν δύο μέρες αργότερα Τούρκοι δημοσιογράφοι της εφημερίδας Hurriyet με ελικόπτερο για να την καταρρίψουν και να την αντικαταστήσουν με Τουρκική. Την κίνηση αυτή έδειξε θριαμβευτικά η Τουρκική τηλεόραση και την αναμετέδωσε και η Ελληνική. Μια μέρα μετά ένα Ελληνικό πολεμικό πλοίο, το ΠΠΚ ΑΝΤΩΝΙΟΥ μετά από διαταγή που έλαβε από τον

---

[28] Προκλητικές δηλώσεις έκαναν και άλλοι Τούρκοι επίσημοι. Ο Υπουργός Εξωτερικών και Αντιπρόεδρος της Τουρκικής Κυβέρνησης Deniz Baykal δήλωσε ότι «τερματίσθηκε η ελληνική κατοχή στις βραχονησίδες», Εφημερίδα» ¨ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ¨, Φύλλο 1ης Φεβρουαρίου 1996. Ο ίδιος επίσης δήλωσε ότι στο θέμα βραχονησίδων του Αιγαίου υπάρχει μια νομική αοριστία. Επιβάλλεται η επίλυση του ζητήματος με συνομιλίες. Η Τουρκία δεν μπορεί να δεχθεί την άποψη ότι όλα τα βραχονήσια του Αιγαίου ανήκουν στην Ελλάδα. Εφημερίδα ¨ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ¨ Φύλλο 1ης Φεβρουαρίου 1996.

Ναυτικό Διοικητή Αιγαίου, αφαίρεσε την Τουρκική σημαία και ξαναέβαλε την Ελληνική.

Το γεγονός αυτό διογκώθηκε επικίνδυνα με την βοήθεια των τηλεοπτικών καναλιών και από τις δύο μεριές. Στις 29 Ιανουαρίου νέα ρηματική διακοίνωση της Τουρκίας με διευρυμένες απαιτήσεις για συνολική διαπραγμάτευση σχετικά με την κυριαρχία σε νήσους του Αιγαίου που το καθεστώς τους, κατά τους Τούρκους είναι αδιευκρίνιστο καθώς και για την χωρική θάλασσα των δύο χωρών. Με αυτή την διακοίνωση η Τουρκία δεν αμφισβητεί μόνο την Ελληνική κυριαρχία στις νήσους Ίμια αλλά και σε άλλα νησιά του Αιγαίου που δεν κατονομάζει[29]. Στις 30 Ιανουαρίου του 1996 μονάδες του Ελληνικού και του Τουρκικού Ναυτικού κατέπλευσαν στην περιοχή των Ιμίων ενώ ομάδα βατραχανθρώπων αποβιβάσθηκε σε μία μόνο από τις νήσους για την φύλαξη της. Η άλλη νήσος παρέμεινε αφύλακτη για λόγους ανεξήγητους. Στο Αιγαίο διακόπτεται άσκηση των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων και αρχίζουν να εφαρμόζονται Σχέδια για αντιμετώπιση κρίσης. Τις πρώτες πρωινές ώρες της 31ης Ιανουαρίου η Τουρκική Φρεγάτα Yavuz πλησίασε πολύ κοντά την αφύλακτη Ίμια και παρέμεινε εκεί για λίγη ώρα κρατημένη. Σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα η Τουρκική τηλεόραση ανακοίνωσε ότι στη νήσο αυτή είχαν αποβιβασθεί Τούρκοι καταδρομείς[30]. Αυτό διαπιστώθηκε αμέσως μετά από Ελληνικό ελικόπτερο το οποίο απονηώθηκε από πολεμικό πλοίο και διήλθε πολλές φορές πάνω από την νήσο. Το ελικόπτερο αυτό αφού έφερε σε πέρας την αποστολή του απωλέσθη. Μαζί του απωλέσθηκαν οι δύο Αξιωματικοί και ο ένας Υπαξιωματικός του Πολεμικού μας Ναυτικού που επέβαιναν σ' αυτό. Τα ξημερώματα της 31ης Ιανουαρίου 1996 το επεισόδιο είχε λήξει μετά από μεσολάβηση των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής μετά από τηλεφωνικές επικοινωνίες μεταξύ του Πρωθυπουργού της Ελλάδας Σημίτη με τον Πρόεδρο Clinton και των αντιστοίχων Υπουργών Εξωτερικών Πάγκαλου και Holbrooke καθώς και Υ-

---

29 Τα νησιά αυτά πιθανότατα είναι αυτά που αναφέρει ο προϊστάμενος της Νομικής Υπηρεσίας του Τουρκικού Υπουργείου Εξωτερικών και Καθηγητής της Σχολής Πολιτικών Επιστημών της Άγκυρας, Huseyin Pazarci σε μελέτη του για το καθεστώς αποστρατικοποίησης των νησιών του ανατολικού Αιγαίου. Ανάμεσα σ' αυτά είναι και τα Ίμια. Βλ. ΠΑΖΑΡΖΙ Χ. Το Καθεστώς Αποστρατικοποίησης των Νησιών του Αιγαίου, Ελληνική μετάφραση: Αλεξανδρή Α., - ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ Κ., Το Νομικό Καθεστώς των Ελληνικών Νησιών του Αιγαίου – Απάντηση σε Τουρκική Μελέτη, σελ. 22, υποσημ. 17.

30 Σύμφωνα με την επικρατέστερη εκδοχή οι καταδρομείς αποβιβάσθηκαν από την Φρεγάτα. Η Τουρκική τηλεόραση την επομένη μέρα έδειξε Τούρκους καταδρομείς να ξεκινούν από τα Μικρασιατικά παράλια με πλαστικές βάρκες και να φθάνουν σε ένα νησί, υποτίθεται την Ίμια, από όπου επιστρέφουν θριαμβευτικά μετά το «ηρωικό τους κατόρθωμα». Η videoσκόπιση αυτή αποκλείεται να ανταποκρίνεται στο συγκεκριμένο γεγονός. Ούτε οι καιρικές συνθήκες του σκηνοθετημένου video ούτε και οι συν-

πουργών Άμυνας Αρσένη και Perry. Η Ελληνική Κυβέρνηση αναγκάσθηκε να αποδεχθεί την πρόταση των Ηνωμένων Πολιτειών για αμοιβαία απόσυρση από την περιοχή των Ίμια όλων των στρατιωτικών όλων των πλοίων και όλων των σημαιών (no men, no ships, no flags) για να επανέλθει η πρότερη κατάσταση δηλαδή το status quo ante. Ειδικά όμως για την υποστολή της σημαίας, η Ελλάδα υποστηρίζει ότι δεν δέχθηκε σχετικό συμβατικό όρο αλλά απέσυρε την σημαία της με δική της πρωτοβουλία. Με αυτό τον τρόπο έληξε το επεισόδιο αφού απεχώρησαν από το Ελληνικό έδαφος των δύο αυτών νήσων και οι Έλληνες και οι Τούρκοι στρατιωτικοί. Οι Έλληνες πήραν μαζί τους και την σημαία. Οι Υπουργοί Εξωτερικών και Άμυνας δήλωσαν ότι μετά το επεισόδιο οι νήσοι Ίμια παραμένουν κανονικά υπό την ελληνική κυριαρχία και ότι δεν έχει αναληφθεί καμία υποχρέωση για διαπραγματεύσεις με τους Τούρκους.

Το γεγονός ότι απεχώρησαν Τουρκικές αλλά και Ελληνικές δυνάμεις από το αναμφισβήτητα Ελληνικό έδαφος των νήσων Ίμια δεν μπορούμε να θεωρήσουμε ότι είναι μια ευμενής εξέλιξη. Το ίδιο και η συμφωνία που πραγματοποιήθηκε με την πρόταση των Ηνωμένων Πολιτειών. Μια συμφωνία που δέχθηκε η Ελλάδα μετά ένα τετελεσμένο γεγονός. Μια αναγκαστική συμφωνία αφού δεν υπήρχε άλλος τρόπος για αποκλιμάκωση μιας έντασης που οπωσδήποτε θα κατέληγε σε πόλεμο.

Οι Τούρκοι δέχθηκαν με μεγάλη ευχαρίστηση τα αποτελέσματα του επεισοδίου. Ο Τούρκος Πρόεδρος Suleyman Demirel δήλωσε: «Ενώ η ένταση μπορούσε να μετατραπεί σε αναταραχή, υπερίσχυσε ο κοινός νους. Για άλλη μια φορά φάνηκε ο τρόπος με τον οποίο χειριζόμαστε τα εθνικά θέματα. Η Τουρκία δίνει μεγάλη σημασία στη διαφύλαξη της ειρήνης και έχει δηλώσει την αποφασιστικότητα της να επιλύσει τα προβλήματα με τους γείτονες της με ειρηνικά μέσα». Ο αρχηγός του κόμματος DSP της Τουρκίας Bulent Ecevit έδειξε την ικανοποίση του. Δεν παρέλειψε όμως να εντάξει το θέμα αυτό στο γενικότερο ζήτημα του Αιγαίου συνιστώντας διάλογο μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας εφ' όλης της ύλης καλύπτοντας ολόκληρο το «πρόβλημα του Αιγαίου». Ο Πρέσβης της Τουρκίας Umit Pamir στην Ελλάδα δήλωσε στο Πρακτορείο ANADOLU ότι είναι ικανοποιημένοι για την ειρηνική επίλυση της κρί-

---

θήκες φωτισμού ήταν αυτές που επικρατούσαν στη διάρκεια του επεισοδίου. Ακόμα και οι ακτές του νησιού δεν έμοιαζαν καθόλου με αυτές της Ίμια.

σης και ότι τώρα πρέπει να αρχίσουν συνομιλίες για την επίλυση του «προβλήματος».[31]

Είναι γεγονός ότι η μεσολάβηση των Ηνωμένων Πολιτειών απέτρεψε έναν πόλεμο. Δεν έδωσε όμως λύση στο πρόβλημα. Ένα πρόβλημα γενικότερο που έχει σχέση με τις τάσεις της Τουρκίας η οποία βρίσκει ζητήματα εκεί που δεν υπάρχουν. Σκοπός της είναι η καλλιέργεια έντασης στην περιοχή και να μας οδηγήσει σταδιακά σε ένα τραπέζι διαπραγματεύσεων. Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής αισθάνθηκαν ικανοποίηση για την απεμπλοκή των δύο Χωρών Μελών του ΝΑΤΟ. Παράλληλα όμως παραίνεσαν και τα δύο κράτη για υποβολή του ζητήματος της κυριαρχίας των Ίμίων στο Διεθνές Δικαστήριο για διευθέτηση. Η Ελλάδα υιοθέτησε αμέσως την αμερικανική παραίνεση. Δεν είχε κανένα λόγο να μην το δεχθεί αφού το θέμα αυτό είναι ξεκάθαρο. Αντίθετα η Τουρκία η οποία γνωρίζει ότι θα χάσει δεν έχει αποδεχθεί μέχρι σήμερα αυτή την πρόταση. Επιμένει όμως, όπως και για την υπόθεση της υφαλοκρηπίδας, στο να αρχίσουν διαπραγματεύσεις. Η Ελλάδα δεν είναι κατά του διαλόγου. Οι διαπραγματεύσεις είναι ένας από τους καλύτερους τρόπους για την ειρηνική επίλυση των διεθνών διαφορών. Εδώ όμως δεν υπάρχει διαφορά. Δεν θα ήταν σωστό να δεχθεί η Ελλάδα διαπραγματεύσεις για να συζητηθεί το μοίρασμα των νομίμων δικαιωμάτων της Ελλάδας στο Αιγαίο υπό τις πιέσεις του casus belli της Τουρκίας.

Συμπεράσματα

Τα Ίμια είναι νησιά σύμφωνα με το γενικό διεθνές δίκαιο. Κατά συνέπεια έχουν εφαρμογή όλοι οι αντίστοιχοι διεθνείς κανόνες που αφορούν τα νησιά και εφαρμόζονται για τον προσδιορισμό των θαλασσίων ζωνών του εύρους τους και την οριοθέτηση τους.

Τα όρια της Ελληνικής χωρικής θάλασσας με την αντίστοιχη Τουρκική στην περιοχή των Ιμίων ορίζονται από την «συνοριακή γραμμή» (la ligne frontiere) που περιγράφεται στην Ιταλοτουρκική συμφωνία της 28^{ης} Δεκεμβρίου 1932, αφού η συμ-

[31] Πρακτορείο ANADOLU, 31 Ιανουαρίου 1996.

φωνία αυτή βρίσκεται σε ισχύ και η Ελλάδα είναι το διάδοχο της Ιταλίας Κράτος στην περιοχή αυτή.

Η Ελληνική κυριαρχία στις νήσους Ίμια είναι γεγονός αναμφισβήτητο. Αποδεικνύεται από τα διεθνή κείμενα και από το γεγονός ότι η Ελλάδα άσκησε εκεί τα δικαιώματα της ανενόχλητα. Μέχρι προσφάτως δεν το αμφισβητούσαν ούτε και οι Τούρκοι. Πλήθος χάρτες ακόμα και Τουρκικοί δείχνουν τις νήσους αυτές στην Ιταλική πλευρά, μέχρι το 1947, και στην Ελληνική στην συνέχεια.

Το επεισόδιο των Ιμίων συνοδεύτηκε με μια γενικότερη αμφισβήτηση της Ελληνικής κυριαρχίας σε πλήθος νησιά του Αιγαίου. Έληξε ευτυχώς ειρηνικά αφού όμως έγινε μια συμφωνία, υπό απειλή πολέμου, για αποχώρηση Τούρκων αλλά και Ελλήνων στρατιωτικών από Ελληνικό έδαφος.

Οι Τούρκοι μεταβάλουν τις θέσεις τους κατά περίπτωση. Το διεθνές δίκαιο το λαμβάνουν υπόψη τους μόνο όπου τους συμφέρει. Όπου δεν τους συμφέρει δίνουν τις δικές τους αντιεπιστημονικές ερμηνείες που τις συνοδεύουν με απειλές πολέμου. Η Τουρκία φοβάται την παραπομπή των υποθέσεων της σε Διεθνές Δικαστήριο και προσπαθεί να επιτύχει αποτελέσματα με «διαπραγματεύσεις» με μοχλό πίεσης τα casus belli.

Η Ελλάδα σαν πολιτισμένο Κράτος είναι πιστό στις Αρχές του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και της Συνθήκης του Βορείου Ατλαντικού. Γι' αυτό τον λόγο επιμένει στις διεθνείς σχέσεις στην αποχή από πράξεις που θα συνιστούσαν απειλή ή και χρησιμοποίηση βίας. Θα πρέπει όμως να είναι έτοιμη για κάθε ενδεχόμενο. Έχει υποχρέωση να είναι έτοιμη να ασκήσει το φυσικό δικαίωμα της νόμιμης άμυνας σε κάθε περίπτωση που αυτό θα απαιτηθεί.